Ordet er (fortsat) frit

Svar til Carl Dahlgaard

Tak for indlægget, som hermed overlades til læsernes stillingtagen. Jeg føler mig ikke berettiget til at svare på alle indlæg, men vil dog lige bemærke, at hvis nogen vil tage kristennavnet fra den, der ikke går i kirke hver søndag, er det i hvert fald ikke mig, for jeg giver mig principielt ikke af med at sortere døbte i kristne og ikke-kristne. Men derfor hører det nok ligefuldt med til at være et kristenmenneske at man passer sin plads i menighedens forsamling. Og hvis man ikke gaar hen for at bede og lovsynge og høre Guds ord hver gang Han giver én lov dertil, så vil det jo alligevel sige, at det er noget, man ikke vil lade Ham bestemme over, men her vil man selv bestemme. Og det er jo ikke sikkert, at *det* var meningen. Vor Herres mening, altså... *a. j. h.*

En fasteprædiken

(fortsat fra forsiden)

vi opgive det. Men hjertet spørger ikke, for det kender det hele, det ved godt, at der er en ubrydelig sammenhæng mellem vort liv i dag og Hans død langfredag.

Derfor skal vi lade hjertet svare, hvis vi spørger om, hvorfor vi skal høre om disse ting, når vi i fastetiden kommer sammen til gudstjeneste. Ikke fornuften, som forstår så lidt, og ikke sentimentaliteten, der kun har det rigtig godt juleaften. Men hjertet, som forstår kærlighedens sprog, og som igennem gruen og uhyggen og blodstanken og liglugten ser *kærligheden.* Thi større kærlighed har ingen end den, der sætter livet til for sine venner.

Hvad skal vi da forberede os på i fastetiden? På at synge takkesang, at takke Gud »med hjerte, mund og hænder«, at sige Ham tak, som i kærlighedens opofrelse gav sig selv for os, fordi Han fandt det saligere at give end at tage. *h.*

Vor hosianna klinge!
Du ærens konge, gak
vor død at undertvinge,
og hav så evig tak!

Hvad der sker i sognet

11/3 1. søndag i fasten. Gudstjeneste kl. 10.
18/3 2. søndag i fasten. Gudstj. kl. 10.
21/3 Pejsaften hos Søren Andersen, »Brusgaard«, kl. 20. (KFUM og KFUK).
22/3 Samtalemøde hos Chr. Larsen kl. 20. (Luk. 12., 41–51). (IM).
25/3 3. søndag i fasten. Gudstj. kl. 14.
1/4 Midfaste søndag. Gudstj. kl. 10.
7/4 Fest i forsamlingshuset (SU).
8/4 5. søndag i fasten. Gudstj. kl. 10.
11/4 Møde for unge og ældre v. missionær Døør, Thisted, hos Chr. Andersen, »Stevns«, kl. 20. (IM-KFUM og KFUK).
15/4 Palmesøndag. Gudstjeneste kl. 10.
19/4 Skærtorsdag. Gudstjeneste kl. 20.
20/4 Langfredag. Liturgisk gudstjeneste kl. 14 (ingen altergang).
21/4 Påskeaften. Lit. gudstjeneste kl. 20 (ingen altergang).
22/4 Påskedag. Gudstjeneste kl. 10.
23/4 2. påskedag. Gudstjeneste kl. 14.
25/4 Ungdomsmøde. Lærer Christensen fortæller og viser lysbilleder fra en tur til Norge (SU).
NB. KFUM og KFUK's bibeltime i skolen er udsat indtil videre.
26/4 Samtalemøde hos Chr. Støvring kl. 20. Frit emne (IM).
29/4 1. søndag efter påske. Gudstjeneste kl. 10 (konfirmation).

SENNELS SOGNEBLAD

Udgivet af Sennels sogns menighedsråd. I redaktionen: Kirsten Mellergaard, Johan Gerstrøm og Anders J. Hindsholm (ansv.). Næste nummer udkommer til påske. Tryk: Thisted Amts Tidende

HERRENS DØD

En fasteprædiken

Fastetid er forberedelsestid. Det er adventstiden også, men der er jo en afgørende forskel. I adventstiden forbereder vi os på noget glædeligt, et barn skal fødes, der ventes en glædelig begivenhed. Så bliver advent en festlig tid.

Fastetid er forberedelsestid til lidelse og død. Og medens vi med forventning ser hen til barnets fødsel, bryder nok de færreste af os sig om at forberede sig på døden. Det er vist ligemeget, om vi her tænker på vor egen eller på vore nærmestes død; vi taler i alle tilfælde nødigt om døden, vil nødigt forberede os på den. Vil den døende gerne tale derom, snakker både lægen og familien om noget andet. Og mangen en døende synes at være glad for, at man ikke taler om det emne.

Det kan synes ejendommeligt, at evangelisterne gør så meget ud af Jesu død. Hans fødsel slipper de fleste af dem meget nemt om ved, men Hans lidelse og død skildrer de bredt og med mange enkeltheder. Hvorfor? Vi vil da hellere mindes hans fødsel.

Ja, for vi er bl. a. sentimentale og vil gerne flygte fra virkeligheden. Virkeligheden er jo den, at vi hver og en skal dø, sådan som Han døde. Men det er jo en alvorlig sag, for dermed bliver vi sat fra bestillingen, og hvad så? Hvad skal der så blive af os? Det er ikke nogen rar tanke. Så skyder vi den da fra os – i håb om, at der er længe til at nogen skal til at bestille kiste til os og rode med vore ting og undersøge vore klæder, om de er noget værd.

Jesus – der jo på så mange måder må have været lidt mærkelig – synes ikke på den måde at have skubbet tanken om døden fra sig, tværtimod. Det er ligesom Han i forvejen har vidst, hvornår han skulle dø. Så vil han tale med disciplene derom, – men uha, det var dog en grimme snak, tænkte de, det ville de ikke høre noget om. Og Peter bandede på, at det skulle han nok forhindre. For de nærmeste vil sjældent tale med den døende om døden. De vil hellere flygte fra virkeligheden.

nr. 2 fastetid 1962

Disciplene flygtede også fra virkeligheden. Da timen kom, og det blev åbenbart, at virkeligheden var den, at Jesus skulle dø, da rendte de fra det hele, og Han måtte som ethvert andet menneske møde døden alene. Men åbenbart ikke uforberedt. For Han turde forberede sig, Han var ikke sentimental, Han løb ikke fra virkeligheden.

Ja, siger vi så, det var jo også godt nok, at Han døde, for Han skulle jo netop vinde sejr over døden, lukke dødsrigets porte op, og hvad vi nu ellers kan finde på at sige om den ting. Men hvorfor skal vi *høre* så meget om det? Hvorfor skal vi mindes alt det på langfredag, så der bliver sådan en uhyggelig begravelsesstemning i kirken? Kunne vi ikke bare lige nævne det og så iøvrigt holde påskefest?

Nej, selvfølgelig kunne vi ikke det. Og når vi hellere vil i kirke juleaften end langfredag, så hænger det nok bl. a. sammen med, at beretningen om Jesu lidelse og død er os for nærgående. Vi ved godt, hvad korset betyder, vi ved godt, at han blev ofret. Det synger vi om, hver gang vi holder nadver, – om Guds offerlam, som bar al verdens synder. Og derfor vil sentimentaliteten heller ikke til alters, for den ved godt, at i nadveren forkyndes Herrens død, Hans offerdød for os. Nej tak, siger man så, må vi så bede om barnet i Bethlehem og alt det...

Det passer ikke, når vi siger, at vi ikke forstår, hvad der skete på Golgatha og hvad der den foregående aften skete i Jerusalem. Vi forstår det alt for godt. Ikke med vor fornuft, for den kan jo nu en gang ikke forstå alting; men med hjertet. Fornuften spørger, som et barn spørger: hvorfor skulle Han ofres, og til hvem og til hvad nytte, og det er altid svært at svare på barnlige spørgsmål, og tit må

fortsættes på bagsiden

LIDT KOMMUNAL-SNAK

med sognerådsformanden

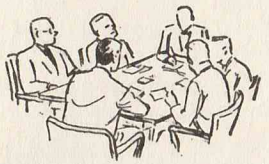

Når et sogneråd har siddet tiden ud, og et nyt råd skal træde sammen for at fortsætte arbejdet i de næste fire år, kan det være en anledning til at spørge, hvad der blev udrettet og hvad der skal udrettes i sognet. Vi har bedt den hidtidige formand for sognerådet om at sige lidt herom.

Hvad var det vigtigste, der skete i den forløbne periode, Peter Krog?

Det var vel følgerne af den nye skolelov af 1958. Lovens krav om udbygning af skolevæsnet medførte, at vi måtte ansætte 2 nye lærere. I første omgang fik vi kun den ene, lærer Jakobsen, der blev ansat i 1959. Forinden måtte vi bygge de to nye lærerboliger; de kostede tilsammen 140.000 kr. Vi begyndte desuden at forberede den udvidelse af selve skolebygningen, som lovens krav har gjort nødvendig, og som vi skal i gang med, så snart vi kan få tilladelse dertil.

Skoleudvidelsen

Hvor meget omfatter udvidelsen?

En ny fløj mod nord, der skal rumme 3 alm. klasseværelser, 1 lokale til særundervisning og et nyt sløjdlokale, der skal være ca. dobbelt så stort som det gamle. Det gamle sløjdlokale skal så anvendes til bibliotek.

Og hvad skal det altsammen koste?

Ca. 280.000 kr. Vi har lånt pengene og har allerede afdraget på lånet i 3 år. Vi kan antagelig få et tilskud på 113.000 kr.

Er der ellers noget med hensyn til skolen?

Vi har jo indtil for nylig manglet en lærerkraft, men med ansættelsen af fru lærer Christensen kom vi op på fuldt lærertal. Nu skulle vi kunne klare os; dvs., efter den sidste reduktion af lærernes timetal skulle der egentlig ansættes en lærer mere, og det bliver i hvert fald nødvendigt, hvis der skal oprettes en 8. klasse. Det skal der måske ikke foreløbig, det afhænger af, hvad forældrene ønsker. Hvis forældrene til 10 skolesøgende børn forlanger det, skal klassen oprettes.

Skolevæsnet indtager naturligvis en fremtrædende plads på kommunens budget, men der må jo også være andre ting at ordne...

Ja, der er jo først og fremmest vejene, som der skal bruges en del penge på. I den forløbne periode har kommunevejene – ialt godt 28 km – kostet skatteyderne gennemsnitlig 80.000 kr. om året, eller ca. 200 kr. pr. skatteyder. De faktiske vejudgifter har været væsentlig større, men der ydes jo store tilskud fra vejfonden. Efterhånden er så at sige hele den kommunale vejstrækning blevet asfalteret; der mangler vel højst en halvanden kilometer, og i de kommende år skulle vejudgifterne blive noget mindre.

Har vi været flinke nok til at få betalt vore skatter?

Ja, ærligt talt. I sognerådet var vi spændt på, hvordan det ville gå, efter at vi i 1959 ophævede ordningen med, at skatterne blev *opkrævet*, men det viste sig, at skatterne gik pænt ind, næsten bedre end før.

Det med skatterne er jo et helt kapitel for sig, som vi vist skal lade ligge til en anden gang. Men hvad skal nu det nye sogneråd beskæftige sig med?

Først og fremmest med skoleudvidelsen; vi venter når som helst at få tilladelse til at begynde at bygge. Dernæst kommer vel planerne om et alderdomshjem.

Det snakker man en del om ..

Ja, og det er vel fordi den almindelige mening er den, at vi godt kunne bruge et alderdomshjem; det mener jeg også. Og nu har Sennels Sparekasse jo for nylig besluttet at overdrage 200.000 kr. til kommunen med det formål at få et alderdomshjem bygget, og så må sognerådet begynde på det forberedende arbejde.

Hvad koster et alderdomshjem?

Hvad vil det koste?

Det ved jeg ikke ret meget om. I Østerild byggede de for 2 år siden et alderdomshjem for 600.000 kr.; det har plads til 23. Så megen plads behøver vi nok ikke; i Hillerslev har de plads til 14, mon ikke vi har brug for noget lignende?

Kan der fås statstilskud til byggeriet?

Nej, men der kan fås driftstilskud pr. kvadratmeter. Men alt det finder vi ud af, når vi kommer i gang med planlægningen. Der skal jo også findes en grund, der skal laves tegninger o. s. v. Men personlig synes jeg ikke, der er nogen grund til at vente så længe. Når først vi har vort alderdomshjem, skal vi nok få brug for det.

Det er sikkert. Men det bliver der nok også lejlighed til at snakke om, når man er begyndt på forarbejdet. Til sidst: Har det nogensinde været på tale at slå Sennels kommune sammen med andre?

Nej. Men hvad der kan ske en gang i fremtiden, er der jo ingen, der ved.

h.

Sådan har vi passet

det hellige kirkebænke-embede

Når vi taler om et kirkeligt embede, tænker vi vel alle først og fremmest på de kirkelige funktionærer: degn, kirkebetjent, organist og præst. Men deres forskellige tjenester er jo i virkeligheden af underordnet betydning. I nødsfald kan de undværes. Enhver menighed kan holde gudstjeneste uden disse faste funktionærer, når det *skal* være. Funktionærerne derimod kan simpelthen ikke holde gudstjeneste uden en menighed. Kommer der ikke andre i kirke end dem, der får penge for det, så bliver der messefald.

Det vil sige, at det vigtigste embede, den vigtigste tjeneste i kirken, det er *menighedens*. Uden en lovsyngende, bedende og hørende menighed kan der ikke holdes gudstjeneste. Og da menigheden jo består af alle os, som er døbte, har hver enkelt af os et kirkeligt embede.

Hvordan vi siden advent har passet dette »det hellige kirkebænke-embede« fremgår af dette skema. Hver af de små figurer betegner 10 kirkegængere. Når kirken en gang imellem er fuld, rummer den 200, dvs. ca. $^1/_3$ af sognemenighedens voksne medlemmer. »Til daglig« har der i gennemsnit været $^1/_{15}$ til at passe embedet.

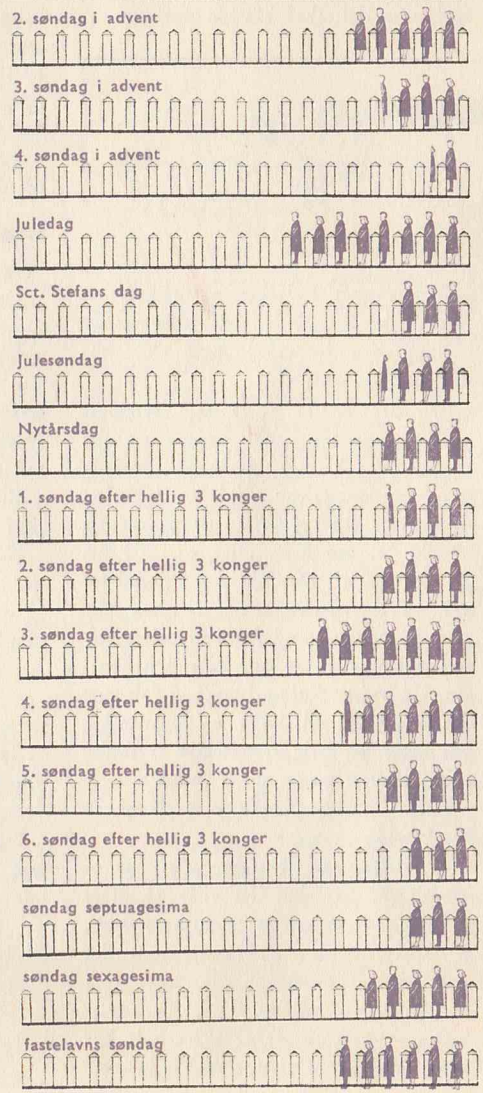

Faste-tiden

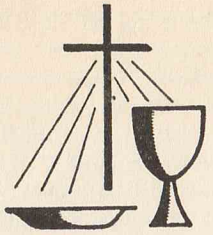

Fastetiden er naturligvis den tid, i hvilken man faster, dvs. afholder sig fra at spise kød. Det er der jo nok kun få medlemmer af den danske folkekirke, der gør; man bruger i det hele taget ikke at faste i de lutherske kirker, men man gør det stadig i den græsk-katolske og den romersk-katolske kirke og har sikkert gjort det lige fra urmenighedens dage i Jerusalem; for apostlene som for andre jøder var faste et velkendt begreb som udtryk for bod eller sorg. Såvel jøderne som de ældste kristne fastede på bestemte dage i året, de kristne således på langfredag og påskelørdag. I det 3. århundrede begyndte man at holde en længere faste i tiden op til påsken; til minde om Jesu faste i ørkenen skulle den vare i 40 dage, og da den sluttede påskemorgen, måtte den begynde på den tirsdag, der falder efter vor 1. søndag i fasten. Efter det latinske talord for 40, quadragesima, kaldtes denne fastetid også quadragesimaltiden, og søndagen før (vor 1. s. i fasten) fik navnet Quadragesima (den 40.) Så blev det imidlertid bestemt, at man ikke måtte faste om søndagen; for så at få fulde 40 dages faste, måtte fastetidens begyndelse rykkes en lille uge frem, til vor askeonsdag (onsdag efter fastelavn), og man kaldte så uden større logik søndagen forinden (vor fastelavnssøndag) for Quinquagesima (den 50.) Siden fandt man ud af, at man heller ikke måtte faste på torsdagene, hvorfor fastetidens begyndelse igen blev rykket en lille uge frem, og den nu nærmest foregående søndag fik navnet Sexagesima (den 60.) Det hele gentog sig, da også faste på lørdagene blev forbudt, og vi fik nu forud for fasten en søndag Septuagesima (den 70.); det skete i det 7. århundrede. Sidenhen blev fasteforbudet ophævet for lørdagenes og torsdagenes vedkommende, og fastetiden skrumpede ind til igen at begynde askeonsdag, men søndagene Septuagesima og Sexagesima beholdt deres mærkelige navne og har jo også bevaret dem i vor kirke; de hører ikke med til fastetiden, så lidt som fastelavns søndag.

Ordet fastelavn kommer antagelig af tysk: Faselabend, dvs. den aften, man holder sjov. Ved fastelavn holder man karneval, der simpelthen betyder: farvel, kød! Nu skal der fastes, så må vi hellere forinden tage ordentlig afsked med kødet ved et vældigt gilde...

I vor kirke omfatter fastetiden 5 søndage foruden dagene i »den stille uge«: palmesøndag, skærtorsdag og langfredag. Siden 1770 er Marie Bebudelsesdag, der oprindelig lå fast på den 25. marts, 9-månedersdagen før juledag, blevet henlagt til 5. søndag i fasten.

Bortset fra selve den stille uge, i hvilken man – i hvert fald de fleste steder – ikke plejer at holde hverken offentlige eller private fester, har fastetiden i vor kirke intet særligt præg. Visse af søndagenes tekster peger hen på Jesu lidelse og død, som vi mindes ved langfredagsgudstjenesten gennem oplæsning af lidelseshistorien og ved at synge de store lidelsessalmer, efter at vi skærtorsdag har holdt aftengudstjeneste i mindet om nadverens indstiftelse. I år vil vi her i Sennels desuden have mulighed for at holde påskeaften i kirken og dér synge de særlige salmer, som kun kan synges på denne ene aften i kirkeåret, fordi de er skrevet til *den;* det gælder nr. 187 og 188 i salmebogen. *h.*

Ordet er frit

Kan skriftemål undværes?

Den indstilling, som vi gennem tiden har fået: at skriftemål er nødvendigt før deltagelse i den hellige nadver, er måske nok bygget op på gammel tradition og måske nok også en forkert opfattelse af hele handlingen.

At vi ved deltagelse i den hellige nadver kan få forladelse for alle vore synder, er vi vel nok alle enige om, men det er dog efter min opfattelse, som om det er lettere at forstå, når vi hører afløsningen fra præstens mund.

Her i Sennels kirke er skriftemålet blevet henlagt til før gudstjenesten. Dette har åbenbart haft til følge, at der aldrig holdes skriftemål, fordi der ikke kommer nogen til det. Jeg tror, at det kan være vanskeligt for os at bevare troen på nadveren, når vi ikke først har været til skriftemål, og mon ikke også vore børn kan få besvær med at få det fulde udbytte af den hellige nadver? Mon ikke der skulle være flere i sognet, der har samme tanker?

Henry Andersen, Hou.

Svar til Henry Andersen

Da det var undertegnede, der i sin tid i menighedsrådet stillede forslag om at flytte skriftemålet til før gudstjenestens begyndelse, vil jeg tillade mig at svare på Henry Andersens indlæg.

Den syndsbekendelse, som vi plejer at kalde skriftemål, er som kirkelig handling betragtet ikke så gammel som dåben og nadveren, men har dog en mere end 1000-årig historie. I al denne tid er skriftemålet blevet betragtet som en handling for *den enkelte,* i modsætning til nadveren, der netop udtrykker menighedens *fællesskab.* Skriftemålet er den enkeltes møde med Gud i syndsbekendelsen; det er »min« private synd og skyld, »jeg« bekender, ikke »din« eller menighedens, og tilgivelsens ord i afløsningen er rettet til »mig« personlig, hvilket understreges af håndspålæggelsen. Som følge af denne private og personlige karakter har skriftemålet aldrig tidligere været et led i menighedens gudstjeneste, men har altid været holdt *udenfor* denne, sådan som det indtil for 40 år siden selvfølgelig også var skik i Sennels sogn, og som det da stadig er skik i mange danske sogne, bl. a. i vort nabosogn, Hillerslev.

Den ældste forordning om, hvordan der skal holdes evangelisk-luthersk gudstjeneste i Danmark (Den danske kirkeordinants af 1539) bestemmer, at skriftemål skal foregå lørdag eftermiddag, dog kan det tillades på landet (hvor folk har lang vej til kirke), at det finder sted om søndagen, før gudstjenesten. Da skal præsten være til stede og »lade sig finde redebon for alle, som vil skrifte«. Skriftemålet er altså en selvstændig handling.

At det også er en privat handling, ligger i sagens natur. Det skriftemål, der her er tale om, er det oprindelige skriftemål, hvorunder den enkelte hørligt bekender sine synder over for præsten, som derefter tilsiger den skriftende syndsforladelse. Dette skriftemål gik i løbet af de følgende to århundreder af brug; i stedet indførtes det »tavse« skriftemål, som vi nu kender det: den enkelte bekender i stilhed sin synd, hvorefter præsten beder en skriftebøn og derpå giver afløsning efter et fast ritual. Mange har beklaget denne udvikling, men at den har fundet sted, lader sig ikke diskutere; det gamle, hørlige skriftemål finder i dag kun sted i ganske enkelte tilfælde, og det vil næppe kunne genindføres som fast kirkeskik foreløbig, om overhovedet nogensinde. Hvem af dette blads læsere ville mon finde på regelmæssigt (eller blot en gang imellem) at opsøge sognets præst for at skrifte? (For en ordens skyld skal det måske siges, at *hvis* nogen ville finde på det, ville præsten naturligvis »lade sig finde redebon«; det hører jo simpelthen med til hans tjenstlige forpligtelser, og røber han for andre, hvad nogen under skriftemål betror ham, skal han som bekendt fortabe sit embede).

Men også det »tavse« skriftemål blev naturligvis opfattet som et privat anliggende, menighedens gudstjeneste uvedkommende; det fandt stadig sted lørdag eftermiddag eller søndag morgen *før* gudstjenesten. Indtil man i slutningen af forrige århundrede (da man fandt på så meget andet mærkeligt), fandt ud af, at skriftemålet lige så godt kunne placeres *i* gudstjenesten, efter prædikenen. Grunden hertil ved jeg ikke meget om (menighedens eller præstens magelighed??), men (u)skikken bredte sig og nåede altså også til Sennels, omend først omkring 1920.

Når et sogn har en bestemt kirkeskik i over en menneskealder, vil mange naturligvis have en fornemmelse af, at det altid har været sådan. Så skal en ny præst ikke uden videre fare hen og lave om på det. Derfor forelagde jeg – som også menighedsrådsloven kræver det – spørgsmålet i det første menighedsraadsmøde, jeg deltog i her i Sennels. Man vedtog at prøve den af mig foreslaaede ordning i tiden indtil påske; efter påske drøftede man igen sagen og vedtog at lade den nye (eller rettere *gamle)* ordning stå ved magt. Derfor er der jo ikke noget i vejen for, at spørgsmålet kan tages op igen – men man skal nok ikke for tit ændre gudstjenestens form, og måske får vi i løbet af nogle år en ny gudstjenesteordning for hele landet.

Det blev et langt svar; nu skal jeg se at blive færdig. I direkte besvarelse af H. A.s indlæg (som redaktionen takker for!) vil jeg sige, at deltagelse i skriftemål ikke kan kaldes *nødvendig* for senere deltagelse i nadveren, men at skriftemålet vist nok altid er blevet betragtet *også* som en forberedelse til nadveren. Men så vidt man kan skønne, har de ældste kristne menigheder holdt nadver uden forudgående skriftemål, og nadveren skulle som indstiftet af Vor Herre selv nok kunne »stå alene«. Iøvrigt *kan* man hver søndag komme til skrifte – også gerne, selv om man først kommer et kvarter før der ringes sammen...

Måske er der flere, der vil sige deres mening om spørgsmålet?

Anders J. Hindsholm.

Kirkegang og altergang hver søndag?

Vi er nogle stykker (17), der deltager i en studiekreds i præstegården, hvor vi behandler den almindelige kirkegang fra begyndelsen til enden. Vi har i den forbindelse drøftet nogle spørgsmål, som jeg gerne vil fremføre her, hvor ordet er frit.

Jeg med flere synes, at vi så udmærket godt kan gå til kirke og overvære en gudstjeneste med en god prædiken over dagens tekst uden at vi behøver at gå til alters for at få noget ud af det hele. Jeg synes også godt, at man kan kalde sig en kristen uden at gå i kirke og til alters hver søndag. Jeg betragter altergang som noget festligt og højtideligt, som man ikke skal deltage i uden at være forberedt, da ellers noget af det festlige let kan forsvinde.

Carl Dahlgaard.